

komme først til deres Ret ved, at man bevarer det Oldnordiske. Det er umuligt at dømme om sit eget Modersmaal, om dets Renhed, uden at have Kjendskab til det gamle Modersmaal, thi da man ofte træffer et eller andet ualmindeligt Ord, ved man ikke uden Kjendskab til det, om det er et fremmed Ord eller et gammelt nordisk Ord. Det kan man ikke sjonne. — Det maa maaske være mig tilladt i denne Forbindelse at minde om en Udtaelse her i Folkethinget, da Skoleloven var til Behandling i 1871. Den skriver sig fra en Mand, der selv hører til Folket i Ordets videre Forstand. Denne Mand, der i adskillige Aar har været Medlem af dette Thing og nu har Sæde i Landstinget, var valgt her i Thinget for Ribe Amts 4de Valgkreds. Jeg tror, han dermed er tilstrækkelig betegnet. Han var en af de mest veltalende Ordførere for dem, der vilde have vort gamle Sprog med ind i Undervisningen. Det maa maaske være mig tilladt at oplæse saa Titler af den Tale, han holdt her, og som findes i Thingets Forhandlinger for nævnte Aar Spalte 4352—60. Han siger: „Det Brud, som er tilføiede mellem vor lærde Dannelse og vort Folkelin, vil aabenbare sig mere og mere og vil virke mere og mere uheldig, jo mere en folkelig Dannelse paa Modersmaalets Grund udbreedes og gjør sig gjældende i det menige Folk, og det er sandelig paa Tide at tænke paa, om man ikke kan føre den høiere Dannelse ind i et Spor, hvor alle gode Kræfter i Folket kunne mødes paa et fælles Grundlag, hvad enten de saa siden gaa den ene eller den anden Vej, hvad enten de ville tilegne sig den høiere Landsudvikling ved egentlig lærd Dannelse, eller de ville og maa hjælpe sig med det Mindre“. Hvad er det nu, man er i Begreb med at gjøre? For at lette vil man ingenlunde tage Noget bort af det Klassiske, af Latinen og Græskten. Man vil blot sprede det tilstrækkelig ud over 4de Klasse's Skoleexamen. Det samme Pensum skal læres høiere op i flere Aar, men jeg er overbevist om, at det langtfra vil blive nogen Lettelse, thi det, de lære i den ældre Alder, vil let brede sig, de ville i Virkeligheden komme til at lære Mere. Det er ogsaa under Forhandlingerne i Udvalget erkjendt, at der er stor Fare ved at gaa en saadan Vej. Derimod skal jeg være enig med dem, som sige, at, saaledes som Oldnordisk læres for Diebliffet, er det et Seignepineri, saaledes at de Fleste maa faae Stræk derfor, thi uagtet det er vort eget hjemlige Sprog, har man behandlet det som et fremmed Sprog, som Latin og Græsk med det samme Grammatikpibstert — om jeg maa bruge det Udtryk —, som finder Sted derved. Dersom jeg var Italiener, vilde jeg holde paa, at man i de lærde Skoler skulde have Kjendskab til Latin i selve Skolen, sjonndt jeg ellers, da jeg hører til en hel anden Sprogklasse end den romanske, ønsker, at

Latinen henvises til Universitetet; der er dens rette Plads ligesom andre filologiske Studiers. Det er jo naturligt, at, naar det først er i de høieste Klasser, at Oldnordisk indtræder, og Disciplene der skulle lære ikke mindre end 100 Sider, saa kommer det paa et høist ubeleiligt Punkt, i et sammentrængt kort Tidrum, paa en Tid, da de skulle lære meget Andet, som for dem er vigtigere, fordi det gjælder meget Mere til Examen. Disciplene søge da at komme saa let fra det som muligt, de have ikke tilstrækkelig Nytte deraf. Der er nemlig to Momenter i dette Sag, det ene er det Formelle og det andet er det Reelle. Det Reelle har jeg allerede omtalt temmelig udførlig, og jeg tror, at man kunde nytes med meget Mindre. Jeg tror, at man paa det høieste Trin behøvede ikke nær saa Meget, at det var nok at se Sprogets Former baade i Prosa og Vers og gjøre sig bekendt med den mærkværdige Sprogbygning, navnlig den mærkværdige Versbygning og disse korte fyndige Rim, men i formel Henseende tror jeg, at Undervisningen skulde indtræde paa et meget tidligere Trin. For at faae den fulde Nytte af vort gamle Modersmaal maa man kjende Formerne paa et meget tidligt Trin, man maa lære dem samtidig med den danske Grammatik. I den Henseende skal jeg istemme det Ønske, der kom fra det ærede Medlem for Langeland (Brandes), at vi snart maatte faae en virkelig dansk Grammatik; men den skulde ogsaa tage Hensyn til vort gamle Sprog, saaledes at Bedkommende kunde se de mange Former og Ordforbindelser, vi have, der ere gaaede i Arv til vore Dage fra den gamle nordiske Tid, og kunde gjøre Rede derfor. Det er Noget, som er i høieste Grad interessant. Men naar man først begynder den formelle Undervisning i de høieste Klasser, faar Disciplen aldrig den rette Kjærlighed dertil og derved heller aldrig den rette Kjærlighed til sit Modersmaal. — Jeg maa bede undskyldte, at jeg har opholdt mig noget længere ved dette Spørgsmaal, men det har undret mig, at det ikke tidligere har været fremdraget under Forhandlingerne. Jeg har ogsaa af den Grund opholdt mig noget længere derved, fordi det er mig bekendt, at den høitærede Undervisningsminister, dersom der ingen Lov udkommer, rimeligvis vil søge at faae udfærdiget en kongelig Anordning, hvorved der raades Bod paa forfjællige Ulemper; som findes i den nuværende Skoleordning. Selvfølgelig vil og maa Ministeren da holde sig indenfor Grændsen af den gjældende Lov, han kan ikke se bort fra Udtrykket „Modersmaal, derunder Oldnordisk og Svensk“, men han kan omlægge Oldnordisk, og det er særlig det, der her er Tale om, paa en saadan Maade, at Noget af Formlæren allerede læres paa et tidligere Trin, hvor Disciplen er mest modtagelig for den, og at saa den egentlige Gaaen tilbunds i Literaturen og Røven af Hovedværkerne og Hovedforfatterne forelægges til et meget senere Trin, og da kan det